

ДІЛО

виходить щоденно передпопуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шаша. 143.322.
Адреса для телеграмм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передпопуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячний в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 20 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 год.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДИНОГО ПРИПРИНКА
20 сот.

18 Всі українці голосують на садинок 18 правдиво національну українську листу

Велике свято малого народу.

Десятиліття незалежності литовської республіки.

Львів, 17. лютого 1928.

Вчора минуло десять літ від хвилі проголошення незалежності Литви. Сталося це дня 16. лютого 1918 р. Створена литовськими дітями у Вільні, що в тому часі перебували під німецькою окупацією, «Тариба» (Державна Рада) під впливом четвертого універсалу Української Центральної Ради (яким проголошено незалежність України), прокламувала самостійність Литви.

Під той час Литва знаходилася в особливому важкому положенні, розпоряджаючи дуже неадекватними засобами для творення власної держави. Однак час німецької окупації, не зважаючи на акцентування німецької прихильності до поляків, всетаки дав змогу литовцям створити початки литовського шкільництва. Найбільше відчувалося нестачу литовської інтелігенції. Та велика російська революція і відродженські змагання навіть дрібних народів не залишили без впливу на Литву. Вже під час мирових переговорів у Бересті литовці загрозили розірвати свої державні на широкі склади. Тоді їх представники пропонували українській делегації створити в Бересті спільну українсько-литовську границю, поділивши між себе білоруську область. Однак українці відкинули цю пропозицію.

Проголошення незалежності Литви майже через рік мало тільки формально-платонічний характер. Аж в 1919 р. розпочалося литовське державне будівництво. На Вильню заїхали поляки. «Тариба» була примуслена переїхати до Ковна, маленького губерніального міста в литовської губернії. Під час польсько-більшовицької війни Вильню заволоділа червона армія і прикривала там нечуваний терор. Литовські шавали викликали більшовицькі відділи, однак не довго прийшлося їм попастися у столиці Гедиміна. Розвиток польської офензи в 1920 р. у своєму розголосі в першу чергу відбився на Вильні. «Непослушний» генерал Желіговський відокремився від армії і пішов на Вильню. Литовські відділи були примусені опустити Вильню. Від того часу стара столиця колишньої литовської держави стала найбільшій раніою відродженої Литви.

В неадекватно тяжких умовах прийшлося литовцям будувати свою державу. Горстка інтелігенції і селянська маса — ось що литовське було в новоствореній державі. Головна маса інтелігенції і чеської міської елементи складалися з євреїв, поляків, росіян і частинно німців. Та завзята і витривала побудили Литовці, маленьким народом, хоч з великою минулими, обходять велике свято, десятиліття своєї незалежності. Литва — хайбо-робська країна, без природних багатств, без промислу і життєвої

МОТОРИ- Diesla без компресора, газові, бенаннові і т. д. моторові, льокомотиви, льокомотиві, помпи, компресори, дорогові вальці і т. п. як також фабрикати ф-ми **Humboldt, Köln** а/я заступництво **„DEUTZ-HUMBOLDT“** **ЛЬВІВ** РОМАНОВИЧА І/А. Н.м. Альона Шахерль. Телефон 6-72.

НЕБУВАДА СЕНЗАЦІЯ У ЛЬВОВІ!

Як доведемося, вдалося УПРАВІ ТЕАТРАЛЬНОЇ КАВАРНІ У ЛЬВОВІ, з великим трудом і витратою коштів представити для свого бару на дуже короткий час візиту з дотеперішнього артистичного турне в Румунії, Греції і Туреччині — славу **Jazz-Band-ovu** Орхестру симфонічну „Columbia-Band“ з відомого „Palace de France“. Туртою цей склад складається з першорядних музиків, яким вдалося JAZZBAND це — ескотичний інструмент вишляхотити і піднести до небудого дотепер рівня. Рівночасно з ними вийдуть з ансамблів доріжницького кабаре, „TARAKINU“, а саме: Ruth Terry, Uly de Szteronyi і Gorda Valero. — Продукції цих знаменитих гостей розпочнуться вже 18. ч. м. р. зрозуміла, що вони викличуть велике зацікавлення.

торговлею, примусена все спроваджувати зі заграниці, маючи до вивозу тільки льон, всетаки збудувала свої державні фінанси (за допомогою литовської еміграції в Америці), створила державну машину, удержує закордонні представництва, будує національну культуру, є вільним членом в сім'ї вільних народів, має голос в міжнародних установах нарівні з великими і могутніми народами і веде зазятий процес з Польщею за свою стару столицю.

З приводу десятиліття литовської незалежності президент республіки Сметона видав універсал до народу, в якому заявляє:

„Десяти роковина створення литовської держави необхідно в спосіб доцільний і поважний, тому, що над тим святом вагати не чорні хмари. Вильню, місто наших предків, нам загарбано. Найгарячіше наше бажання: створити велику Литву, все це не здійснене. Однак каю надію, що давня наша столиця Вильню, знову верне до нас“.

Вкінці президент закликає литовський народ до згоди й єдності, „бо лише єдність може бути основою незалежності Литви“.

Єдиною журбою нинішнього покоління Литви, того покоління, що створило власну державу, є здобути ще й стару столицю своїх предків.

У зв'язку з десятиліттям литовської незалежності в пресі появилася вістка про намір през. Сметони проголосити декрет про зміну конституції. Згідно з тим декретом президент має бути доживотним, а права союму обмежені в користь виконавчої влади.

Не входячи у внутрішні відносини литовської держави, згадаємо литовський народ з великим святом. Епохальне значіння незалежності відчуваємо тим глибоше і тим чуткіше, що доля не була для нас така ласкава, хоч ріки крові пролили найкращі сини українського народу за велику справу і право нації.

Боротьба уряду з господарською кризою в Польщі.

Майже на передодні виборів мусів польський уряд прийняти за найбільш енергійні заходи заведення опанування нарізаною господарської кризи в державі. На крок цей зважився уряд з найбільшою неохотою і тільки під тиском крайньої необхідності. Одне вибору не було. Не зважаючи на шалене сфінансування справ закордонної позиції, яка по словам декрету президента республіки мала остаточно усталізувати польську валюту, і не вважаючи на рівновагу державного бюджету — все таки господарський овал Польщі зачав від початку зими постійно зменшуватися. Неоманною ознакою цього погіршення був і є тривалий недобір в бізнесі закордонної торгівлі Польщі, котрий за останнього пів року зріс до поважної суми понад 400 міль. зол., за яким посідавав автоматичний відпав вальор в Польського. І ясно, коли виліз з Польщі не всім покрити вальор, то на утримання виваженої діри в бізнесі

треба було жити так швидко розклямованої готівки в чужій валюті, призначеної за два роки господарювання санітарного уряду. Отже на дніх появилися декрет прозента Республіки про вальоризацію митних ставок, який безумовно хоче, балакаючи словами втертої термінології, „вхопити ситуацію за чуба“. Що-права — уряд до цього свого наміру не признається публічно. Навпаки, віцепрем'єр Баргель, в своїй програмовій промові на вічу „одинки“ в Кракові для 10. п. м., сидувалася відразу розпорядку про вальоризацію митних ставок (оплат) представити як акт утилітарно-демократичної боротьби з поганим люксусом, з карою на всіх тих людях, котрі повинні державі солени запазати, якщо хочуть консумувати: помаранчі, кашу, одягатися в розкішні шуби, вальор, одягатися в розкішні шуби, лажеровану обшу і т. п. Та така балка розуміється, не всім закрити ділячки облича поданого розпорядку, цілком якого зрозуміти не так

благородна, якби зі слів п. віцепрем'єра здавалося.

Годі на цьому місці вводити в подробиці розпорядку і розбирати його вплив на поодинокі ділячки господарського життя держави. Окрім предметів безсумнісного люксусу, обіймає він предмети повсякденної і масової консумції, отрі теж будуть обложені значною підвищеною при ввозі і тим самим причиняться до зросту загальної доріжки до підвищення коштів продукції і прч. І нічого тут не поможє відозва послухного Леваїтана, початкової організації великого промислу, торгівлі і банків Польщі (перше: шведсько-польського, а тепер сильно санітарного) — до громадянства і до робітництва, що, мовляв, доріжня в державі після введення в життя цитованого розпорядку не зросте. Зріст доріжки і господарської необхідності і тільки передвирорча атмосфера каже урядовим чинникам зібрати останній їх крок в фальшивий одяг.

Одначе ще важнішою є справа наслідків, котрі мусять прийти у закордонних господарських взаєминах держави. Залишений економічний закон каже, що кожна держава з правилами оплачує свій вивіз вартістю свого вивозу. Або іншими словами, що держава може за кордоном продати власні товари і добре тільки тоді, коли за таку суму або приблизно таку суму купить в чужій державі її товари і дібр. В момент, коли одна держава ставляє другій державі перепороку в свободній виміні дібр — бажаною зворотити для себе тільки те, що для неї є корисним, дітями в її господарському життєвому державі автоматично відповідає на атаку власних протинірами і не дозволяє на вивіз продуктів з держави, що перша зачала боротьбу. Так сталося і з Польщею. В списку товарів, обложених підвищеною митною оплатою, є маса текстильних і залізних товарів, спроваджуваних Польщею з Чехо-словаччини, Німеччини і загалом з хідно-європейських промислових держав, котрі вже збираються до відплатних протинірам. Таким чином сід рахуватися замість з підвищеною польського експорту на найбільше майбуття, а тим самим з поактивнішим торговельного бізнесу Польщі — з його скороченням і далішим дефіцитом. На всякий випадок на хід ведених з Німеччиною переговорів про закінчення торговельного договору, останній акт польського уряду митним вплив як найгірший. Німці напевно не дозволять накнути собі зашкоду польського експорту, не виключаючи на Польщі відплатних рекомінсат. А наслід-

Жадайте
французьких
ПАПЕРЦІВ
ДО КУРЕННЯ

JOB
4-50

ком буде дальше здержання різничого експорту Польщі до Німеччини, яке і так спричинило вже просто катастрофально низький стан діл на всі плоди різничого господарства Польщі, і — між іншим — безоглядно нищить і наше селянство.

Не можна тому надіятися жадної справжньої поправки відносин на чайближче майбуття, яке моглоб частину тільки тоді, колиб панове господарі Польщі скотили зрозуміти, що це моглоб статися тільки шляхом радикального зменшення польського державного бюджету в усіх його непродуктивних і імперіалістично-шовіністичних позиціях, на що одначе цілком не заноситься. Бо навпаки, п. віцепрем'єр Бартець вже заповів в дуже модерний спосіб, шляхом ралія, що „на варстаті“ є новий бюджетовий проект, котрий по стороні видатків передбачує — дрібниця: зріст в сумі пів мільярда зол. Санацийний уряд жде нетерпеливо, коли новий сойм поспішно стане до „співпраці“ з ним на цій ділянці, себто візьме на себе відповідальність за дальшу звичку і так вже непосильних тягарів і оплат всякого роду, котрі безмежним тягарем приваляють все населення Польщі.

Д-р Павло Лисяк.

Герберт Асквіт.

Смерть визначного провідника англійських лібералів.

Зі смертю лорда Асквіта айшов у моргу один з найвизначніших представників давнього англійського лібералізму. Смерть 75-літнього Асквіта викликала величезний жах в Англії. Король прислав йому леді Асквіт медальйонну скарпетку. Політики всіх таборів оголошують декларації, віддаючи пошани помершому та славлячи його заслуги для батьківщини і розвитку суспільного життя. Часописи поміщують довгі некрологи. Далі 16. ч. м. в палаті громад і в палаті лордів відбулися жалобні ма-

ніфестанти. Зі всіх сторін великої імперії приходять численні заклики співчуття. Лорд Герберт Генрі Асквіт уродився 12. вересня 1852 р. у Монах. Студіював в Оксфорді, визначаючись своїми здатностями. В 1876 р. Асквіт вступив до адвокатури, де в короткому часі здобув собі славу знаменитого оборонця, полого темпераменту, ясної думки, незвичайно різного, протиположного крайностей. Десять років пізніше звійшов вперше до палати громад, де звернувся на себе загальну увагу. В р. 1892 в одному з кабінетів Гладстона обійняв теку міністра внутрішніх справ. Після упадку Гладстона ту саму теку обійняв у кабінеті Росбері.

У важкій боротьбі з консерватистами старався перевести закон про обмеження робітників від нещасливих випадків.

В р. 1895 ліберали на десять літ перейшли до опозиції. В тому часі поборювали вони консерватистів за війну з бурами. Та Асквіт підтримував воєнне становище консерватистів Чемберлена. Одночасно він вів кампанію за вільність торгівлі.

Коли в 1905 р. ліберали знову прийшли до влади, Асквіт обійняв теку міністра скарбу Кембел-Баннермана. На тому становищі розпочав енергійну акцію в користь зменшення державного дозуг та введення обмеження на старість. В 1908 р. Асквіт обійняв провід ліберального кабінету, в якому найшовся й його ліберальний товариш, а одночасно протиположний Ллойд Джордж на становищі міністра скарбу.

Ліберальний кабінет Асквіта перевів довший й важку боротьбу за права палати громад проти палати лордів, яка в 1911 р. спільно з новою побідою ліберального прем'єра. Енергійно, хоч довгий час безуспішно, підтримував він теж справу ірландського гом-рулю. Будучи послідовним лібералом, Асквіт у квестіях соціальних і виборчого права для жінок схилився в бік консерватистів.

Війна застала його на становищі прем'єра. Асквіт приєднався до війни, виступавши в обороні Бельгії, якої гаранткою була Англія. Та не довго вже довелося йому кермувати великою імперією. З ансот прем'єрського становища струтив його негномонний Ллойд Джордж, темпераментний народний трибун, що не перебирав у засобах, щоб тільки дійти до повноти влади. Асквіт не зміг підтримувати зв'язку з масами. Не диво, що Ллойд Джордж не лише отрутив його з прем'єрського фотосю, але поховав і з провідника ліберальної

партії. Тепер ролі помінялися. Ллойд Джордж захопив харму кабінету, а після виборчої невдачі в 1924 р. і харму ліберальної партії. Старий Асквіт не забув навіть малпату. В партії засів на лінійці проти вторгання лівого Ллойда Джорджа. Очевидно, дієвість Асквіта була виключно політичного характеру, бо в соціальних справах Ллойд Джордж був безконкурентний у ліберальній партії. Асквіт не міг ніколи погодитися з прихильністю Ллойда Джорджа до страйкувочних шахтарів або з його гаслом земельної реформи.

В 1925 р. Асквіт увійшов до палати лордів, одержавши титул „герцога Оксфорду“. Там він іще раз набрав голос, але в активній політиці не грав уже ролі.

Шкільна реформа в Австрії.

Цей малий останок великої монархії допершив вже діла, над котрим мовчалося цілком в Європі: Законом з 2 серпня 1927 р. закінчив новий устрій шкільництва. А виглядав він ось як:

Діти до 6 літ можуть та не мають ходити до заходок. Шкільний обов'язок починається з сьмим роком життя і триває до укінчення 14, отже 8 літ.

Основою шкільництва по містах є чотирилітня школа („Грундшколе“). Після її укінчення може дитина перейти 1) до вищої народної школи тем чотирилітньої („Гавитшколе“) з рівнорядними відділами для ліпших і гірших учнів, або 2) на основі вступного іспиту до восьмилітньої школи середньої („Мітельшколе“), що ді-

**Кожний свідомий
УКРАЇНЕЦЬ
І УКРАЇНКА
дає свій голос
НА ЛИСТУ**

литися на чотирилітню навчальну і школу. Вона ділиться на три типи: гімназія, реальну школу і реальну гімназію з обов'язковою чужою мовою латинською або французькою. Після середньої школи має спільний план навчання у всіх типах з чужою мовою від II класу.

В школах допускається коопуація, тобто в такому окремій середній школі для дітей („Фрауенбершколе“). Абсолютною головною шкільною переформою є трілітній фаховий. Для тих, що хотять перейти до вищої середньої школи, а не ходити до відділів для працків учнів, твориться доповнювальний курс.

Вступ в університет мають абсолютні середні шкільні, до вищих шкільних фахових абсолютні середні фахових шкільних.

Народне шкільництво по селах є тем восьмирічне, але ним же організоване. Абсолютні тих шкільних мають вступ тільки до доповнювочних і вищих фахових шкільних.

Як пробні школи є те середні робітничі школи для абсолютних восьмирічних народних і покінчених 17 р. життя, такі школи основані на сімнадцяти восьмирічних ли підбудові („Альфшколе“), виділені школи („Біргершколе“) основані на 4 класових школах і підготовчі курси до вищої середньої школи.

Так виглядає загальний нагляд австрійського шкільництва.

Д. Н.

На виборчому фронті.

ПЕРЕДВИБОРЧІЙ ПІДГОТОВЧІЙ РУХ У КРАЮ.

ОКРУГ 49 (САМБІР).

Христинина.

Для 5-го лютого ч. р. відбулося передвиборче віче під голім небом в Хиріві. Не заважаючи на великий мороз, з'явилося на вічу около 600 осіб. Проводили вічем п. Владиславський і Ковач. Реферували кандидат на посаду лести ч. 18. селянин Гриць Тершаковець і п. Дмитро Брестяк. В дискусії перший заборав голос провідника радикалів зі Сущині Малої, який нахилився на Об'єднання, однак вітчевики закричали його і окликали з трибуни. Після того вітчевики ухвалили одностайно голосувати лише на

листу УНДО ч. 18. — Для 3-го лютого віч булося передвиборче віче УНДО в Герольцях. Присутніх около 200 людей. Про політичне положення українського народу віч Польщю реферували кандидат на посаду Гринь Тершаковець. Після якого заборав голос спрощення місцевими радикалами. Розгуканий зі Самбора, який нахилився на недорічний зайняти на Об'єднання і за хвалював соціалістичний рай, який запровадити в нас радикали. Коли знову заборав голос представник УНДО радикальний бої на під провозом Галевича зачала кричати і спитати так, що навіть найповажніші селяни не могли їх успокоїти. Вітчевики

МИКОЛА МАТІВ МЕЛЬНИК.

Як проходила осінь...

Сонце усміхнулося поклоном і сховало золотисту усмішку за кучерями борів. А хлопці мепорухно коло вікон: впивалися ароматами нераних облогів, витали свою землю призабутими думками... Кризь вечір перші зорі... одна... дві... ціле небо в чічки...

В далекій темних смугах: Карпати.
— Горі!...
— Май ти такі, ек у таліана... Звітрила скала, без винка, ек громадська повія!
— Здається шьо чою давинки тай сміх...
...Розколисали на руках верховинку, що пролілася давно з душі...

— Гей, ек тебе верховинко
Зачую, зачую —
Тай тогди я, пане-брате,
Дома ни ночую...
Тай тогди, товаришу,
Перекожу броди
Тай до тої білявочки
Хорошої вроди.
Ой, аз тоту половецьку
Де грає трумбіта,
Виддав би ми тісарев
Половинку світа...

Колісник роздубує лица до сонілки. Ного пальці скочили в пишну дрібушку...
Пісня облизувала вояцькі чола тай полетіла туди... до гір. Вігла ід ним. Ярм колоссям, манною на сиву гречку. Купалася в потоках бистрих.
Попід склепіння срібні дзвінки...
Кризь усесвіт — молодші гарфи...
Юрчик стояв на пометі, грудьми до залізного поруча. Лице — як мармур... а думки — як вода піяністі...
— Ха-ха-ха-ха!
— А ку-ку! Ку-ку!

Молодість... Весна... Ранки у з'ярдах!...
— Жди... жди... Кудя ти?!

— Кхе, кхе, кхе! — Понад білу вовну черешень — зазуля...

— Стукай зазулько, стукай —
На мою долю кудай...
Тай голос — понад колос:
На кучір'явий волос,
На бори зеленієкі —
На літа мої молоденькі...
Кудай, зазулько, кудай...

Ніби: злотілі сиві крила...
— Кхе... кхе... кхе!...
...Де стежка попід холодом ліса. Мягкими подушками мох... Живниця ладаном... Ходить маленьке серце, як косарик.

— Ні, нима... полетіла...
Побіг. Сховався за рапавий пені.
— Ку-ку! Ку-ку!... удає зазули голос.
— Але, екби, аж на верьх! Шьо то за парубок, аби не вмів дистаті лісови верьху? Бучок — як телінка... а він гойдається в верьхах тай лист зелений їсть, ніби молодий коник. Сонце золотом по кучерях, на лица коралевими пальчиками...

— Юрчику!... Юро-ня-а-а!...
Але, де!... Він не чує маминого голосу, бо вітер питає молодим листям. Чує, що сильний і не боїться вітру. Наставлює йому хмиз чупру і розцікає паузу: ану-ко хто забирає!... І туди... на доли його гордий погляд. Там його хата: мала, маленька, ек коте під кладне...

Весна чеше прочіску... зелені за вічі, білий день сперся на плечі верьх.

Іде селом Неділя, давони гамором. Уся в биндах... Перед воріттям смішки...

— Юрчику!... Ю-у-у-ро!...
— Іду, Аду! мамо!
— Кук-ку! Кук-ку!
Крида до цівту...
Нема за руку: Ходім!...
За об'якою роєм шибали, а поміж них сиво-

ними нитками розсіяна туга скрипки. Леріні дубем гнучким попід боки, висівають ділменти з мідяних дзвонів... рукави чертеними биндами... Дівочі личка до спитілих грудей: ек образочки... Крутяться шуми... сила прибиває до землі, а бартики іскрами...

— Отік то було!...
— Тай минуло двадцяті веснів, ек празнику, а Черемош и жилах огір'юм бісит.
Гей, у сині Чорногорі несе, несе,
Иди любко за сонічком, будеш знаті, де я...
— Кук-ку!... а кук-ку!... Ха-ха-ха!...
Друга зазулька кличе: Ілюкова Катерина.
— Леріно мій пишний!
Місяць рянтухами по стежці. Соловій батогами бе, як п'яний...

Летят соки поза хмару —
Я їго догоно,
Цулай, цулай любий хлопче
Я ти їм бороню!

Над досвітком... Пращалися. Вона стежками, як білиця, з він додому оленем... Співає, аж гай гнеться...

...А відтак хрисаню до сонця, робітній дини з поклонами тай умиває в отім чоркалі упоєння з очей...

Бренькнула коса, зашуміла сила у травах. Катерина з граблями їде на своє поле тай прикипає очима за зеленою ліщиною до матрових плечей, до чорного чупру, а від серця — млість у ноги... Відтак їде, а за нею луна лісами:

— Ой ни сідай коло мене
Любий мій Юрбі,
Гей, ни сідай коло мене,
Бо я одурію...

...Але Юрчик таки сів коло неї... сіа на кованім воші, тай узяв її від тата до себе...
(Продовження буде.)

В обранні 15. ш. м. відбулося в Черкавському передмісському місті УНДО, в якому учасності померли 800 учасників та досконалий інтелектуальний Провод, адвокат д-р Курбас. Політичний розголосили кампанію на посвідченнях і д-р В. Кушніков. В дискусії слово і промовлення „Сем-Робот“ і однак не менш цікаво уникли. Відмічати і підтримувати в виборі націоналістичних та голосувати на явності, з 15. року повні та в інших округах повні застрахувати дуже гострі засоби особистості і троякі для всіх, що ідуть по слуху. В якому сенсі яким і піднято слово саркастично, контролювати кожного професійного ілюмінатора, іде сильна та інтелектуальна організація „Робота“ відповідних чинників за допомогою інших організацій та укладу.

При цьому жодякщо розглядати об'єкт
Старосвітський астероїд широким умов
ним інтервалом на поверхні земної кулі

Дорогі жіночі панчохи

Radion cam nepe.

18

Вдружати: Владавиної Голіки, Міко, Члвік Ринкоу 10